

**Karel Řepa: Sekularismus v kontextu liberálně-demokratického státu
(diplomová práce) – posudek vedoucího diplomové práce**

Předložená diplomová práce má 77 stran textu. Obsahuje další požadované náležitosti, zejména seznam použitých zdrojů, seznam zkratk, klíčová slova a v českém i anglickém znění shrnutí – (Abstract).

Po formální stránce text splňuje předepsané požadavky. Se strukturou práce lze rovněž souhlasit. Rozsah literatury je přiměřený druhu kvalifikační práce. Pokud jde o výběr literatury, dal bych přednost jiným textům, což jsem autoru při několika konzultacích sdělil. Autor uvádí ve svém seznamu literatury vedle několika českých titulů literaturu z USA, Francie a Turecka. Postrádám větší pozornost literatuře meziválečné, (např. práce A. Hobzy). Ze současné doby před několika lety vydanou kolektivní práci s názvem Stát a církev v zemích EU. Pojetí práce, které zvolil, se opírá právě o takto zvolený výběr literatury. I z tohoto hlediska mohu konstatovat, že při zpracování práce si počínal autor zcela samostatně.

Strukturu předloženého textu považuji za logickou. Po stručném úvodu se první kapitola nazývá Doktrinní pojetí sekularismu v oblasti státovědné a ústavní teorie liberálně-demokratického státu, druhá kapitola nese název Komparativní analýza sekularismu v ústavních systémech. Celá práce je opatřena stručným závěrem na necelé dvě strany. V ní autor vyjadřuje svá stanoviska a přístupy k problematice.

První kapitola se zabývá vymezením některých pojmů a kontradiktorní diskusi o jejich obsahu. Předkládané definice však přesahují předmět kapitoly, neboť mají rozměr spíše filozofický příp. se zaměřením na politickou filozofii. Autor se podrobně zabývá některými názory Ernsta-Wolfganga Böckenfördeho. Jeho názory tlumočí z práce Jiřího Hanuše: Vznik státu jako procesu sekularizace, která byla vydána v Brně v roce 2006. Blíže k státovědeckým aspektům mají citované práce Habermase a některých dalších politických filozofů. V celé kapitole zaujmou se zřetelem k objektivním pohledům na stav religiozity tabulky na str. 25, 26. Kapitola obsahuje velmi málo vlastních stanovisek k dané problematice. Nevšímá si toho, jaký vliv pro křesťanskou oblast civilizace a tvoření státu měl konstantinovský model vztahu státu a církve, spory o suverenitu státu, které ústily buď v podřízenosti církve státu nebo v panství církve nad státem a jak se tyto spory promítly do protestantské reformace a státních církví protestantského zaměření. Z těchto důvodů se domnívám, že požadavky sekularizace mají mnohem hlubší kořeny, než odraz Francouzské revoluce nebo reformy v 19. a 20. století. Autor by měl více reagovat na nové jevy v tzv. postmoderním vývoji, o němž píše a na důsledky, které má opouštění „národní myšlenky“ v některých západních státech v konfrontaci se současnou „ofenzivou islamismu“. Filozofická myšlenka sekularismu a její praktické provedení v ústavních systémech může být demokratickou alternativou v rozměru globálním, zejména však evropském.

Druhá kapitola podává nejprve informace o úpravě vztahu státu a církví v některých vybraných evropských státech. Kapitola nese název Komparativní analýza sekularizmu v ústavních systémech. Zabývá se především Českou republikou a zvláštní pozornost věnuje judikatuře Ústavního soudu. V dalších podkapitolách podává informaci o státech institucionálně odlukových, tj. Španělsku, Francii, Německu, Maďarsku a Švédsku a v podkapitole o státech institucionálně neodlukových, tj. Řecku, Norsku, Dánsku. Další podkapitola je věnována státům smíšené povahy, kam zařazuje Finsko. Nakonec provádí zhodnocení. Pro určující dělidlo uvádí hlediska uvedená na str. 33 práce stanovená 18. kongresem Mezinárodní akademie komparativního práva, Pro danou problematiku považuje za určující jen některé znaky, tj. relevantní ústavní a zákonná ustanovení, vzájemnou autonomií mezi státem a náboženstvím a konečně právní regulaci náboženství, jako sociálního fenoménu. Pro posuzování situace v České republice je jistě významná nejen legislativa, ale také judikatura Ústavního soudu, jak autor uvádí. Nelze však přehlédnout, že obsah judikatury je významně ovlivněn také personálním složením Ústavního soudu, které po celou dobu svého působení zahrnovalo mnohem větší počet bývalých politiků KDU-ČSL a dalších osobností spojených s katolickou církví, než odpovídá jejich reálnému vlivu ve společnosti. Tato judikatura, stejně jako legislativa, se v průběhu 25 let výrazně měnila nejen z hledisek filozofických, ale i právních principů. Nedostatečného kritického hodnocení se dostalo např. skutečnosti, že za jeden z argumentů rozhodnutí Ústavního soudu ohledně nově přijaté komplexní zákonné úpravy byla použita smlouva s Vatikánem, v té době ještě neschválená a později odmítnutá.

Při zpracování problematiky odlukových států u typicky sekulárního státu, jakým je Francie, chybí větší pozornost věnovaná legislativě a judikatuře v 90. letech i v době současné. Pozornost zaslouží tabulka, kterou uvádí autor při hodnocení sekularizace vývoje na str. 75 své práce. Logicky vyplývá z předchozího textu. Je však třeba uvést, že při použití jiných kritérií, např., zda stát uznává za rovnoprávné úkony církví a státu, např. při uzavírání sňatků nebo předepisuje obligatorní civilní sňatek, by tato tabulka patrně vypadala jinak.

I přes uvedené připomínky mohu uvést, že jde o práci nadprůměrnou, vypracovanou samostatně a nepochybně je vhodným základem pro autorovu další odbornou práci. Doporučuji její hodnocení známkou výborně.

prof. JUDr. Václav Pavlíček, CSc.
vedoucí práce

V Praze dne 6. 9. 2016